

MORNAR

POUČNI I ZABAVNI LIST ZA POMORSKI SVIJET

SUŠAK

1 DECEMBRA 1938

GODINA X.

BROJ 12

ČUVAJMO JUGOSLAVIJU!

POJEDINI BROJ DIN 2.50

GODIŠNJA PRETPLATA DIN 30.—

ZA MORNARE DIN 24.—

SADRŽAJ:

Mornar: „Niti s jednim susjedom nemamo da se pogađamo...“.
— Sedam pitanja. — Dundo Simo: Gajetunski razgovori. —
„Viribus Unitis“. — Otac Turaka. — Kapetan P.: Tvrdna mornarska
škola. — Tri latinske riječi. — Čudnovati udes jednoga paro-
broda. — Odgovori na sedam pitanja. — Stari i mladi. — Zbirka
pomorskih propisa soc. karaktera. — Desetgodišnjica „Mornara“.

Širite i pretplaćujte se na
»Mornar«

**DOBRO
I NARAVNO VINO**

Koristi zdravlju

Krijepi tijelo

Jača duševnu snagu

**VELETRGOVINA VINA
BRAĆA MATELJAN
SUŠAK**

IMA SAMO TAKVA VINA

Osnovano 1876

**MIKULIČIĆ i KULAŠ
TRGOVINA MIRODIJA
BOJA i LAKOVA
PARFUMERIJA
SUŠAK**

**„PROSVJETA“
KNJIŽARA I PAPIRNICA
PALAČA PRAŠTEDIONE**

Pisaći pribor za urede
škole i domove

TRGOVINA I PARFUMERIJA

**„IBIS“
S U Š A K**

TRG KRALJA ALEKSANDRA BR. 2
Brzjavi: IBIS — SUŠAK

TVORNICA POKUĆSTVA

I. I. NAGLAS

LJUBLJANA

OSNOVANA 1847.

**Pekarna i Slastičarna
I. O. Tomasini - Sušak**

Strossmayerova ul. 10

Vlastita zgrada.

Proizvadjia svakovrsno pecivo i slatkiše,
preuzima narudžbe za razne svečanosti.

Kap. Antun Babarović

Brodovlasnik i Pomorski agent
SUŠAK

Pošt. pretinac 57. Brzjavi: Babarović
Telefon: Ured 1-78 — Kućni 3-19

Parobrod „IVAN“ 2150 tona nosivosti
Parobrod „Anton“ 2500 tona nosivosti
Parobrod „PRINC PAVLE“ 8200 tona nosivosti

**R. I. Vrignanin - Stojanović
SUŠAK**

Trgovina šivaćih strojeva,
galanterijske, porcelanske i
staklene robe,
te sokolskih predmeta.

Brzjavi: „Vrignanin“ Sušak.

ANTE KALPIĆ

SUŠAK, Skerličeva ul.

Palača Kontinental

Skladište suhomesnate robe, masti,
salame i konzerviranog mesa.

Zastupstvo tvornica: Ivan Gregurić i
Druđ, Križevci i P. J. Klefiš, Jagodina.
Sve prvorazredna roba uz najniže cijene.

Gjуре Šikića Sinovi

Tvorničko skladište papira i pribora za pisanje
Konfekcije papira i papirnatih vrećica

DAVOR I TOMISLAV ŠIKIĆ

Poslovnica i skladište: Ružićeva ulica 15
Račun kod Poštanske štedionice broj 35023
Tekući račun: Prva Hrv. Štedionica lfl. Sušak

Transportno, skladišno i otpremničko poduzeće

GUSTAV BRELIĆ

SUŠAK

Pomorska Agentura

Telefon int. 23 - Brzjavi: Breg.

Pošt. pret. 134

Manufakturna i kratka roba
k „Paunu“ - V. Dakić
SUŠAK, Tomislavova ul. br. 4.
RIJEKA, Corso 3.

Veliki izbor. Solidna i brza podvorba.
Umjerene cijene.

I. R. MILOŠ

Trgovina mješovite robe
SUŠAK, Strossmayerova ul.

TRGOVINA DELIKATESA, VINA,
LIKERA I JUŽNOG VOĆA

Josip Smerdel - Sušak

Telefon 85.

Obskrbljivanje brodova svim živežnim
namirnicama uz najpovoljnije cijene.

PRŽIONA KAVE
Bezalkoholno piće „BAKOKO“

Trgovina željeza

Milan Fürst - Sušak

Preporuča bogato skladište željeza, lima,
čavala, peći, štednjaka itd.
Solidna podvorba i solidne cijene.

VINKO MIKULIČIĆ

Agenturni i komisionalni posao.
Brašno, Žitarice, Kolonialna roba.

Prva sušačka cvjetarna

IVKA SMOKVINA

SUŠAK, Corso

MESARNA

PETAR BAN - SUŠAK

NOVA TRŽNICA
SHIP - CHANDLER

Koncesionirani obskrbljivač brodova sa
svim živežnim namirnicama i ostalim
potrebštinama iz prvog vrela.

Izlazi jedanput mjesečno

Pojedini broj Din 2.50

Godišnja pretpl. Din 30

Za mornare Dinara 24.—

„MORNAR“

POUČNO-ZABAVNI LIST ZA POMORCE

GOD. X. — BROJ 12.

SUŠAK 1. DECEMBRA 1938.

„Niti s jednim susjedom nemamo da se pogađamo...“

Ove jasne i odlučne riječi Pretsjednika vlade, g. dra Milana Stojadinovića, nisu odjeknule samo u srcima mnogobrojnih skupštinarâ okupljenih u velikom zboru u Novom Sadu, već su naišle i na živ odaziv i u dušama onih, koji su uzbuđeni nedavnim događajima u svijetu već strahovali zbog sigurnosti naših granica. Te snažne i sasvim uvjerljive riječi gosp. Pretsjednika vlade dolaze i inače u najbolji čas. Dolaze u dane, kad se svi zdravi sinovi ove naše zemlje spremaju najsvečanije da proslave dvadesetgodišnjicu ujedinjenja svoje Otadžbine. Ovaj današnji dan, 1 decembra 1938, ima da bude dan jedne velike slave, u kojoj treba da se nađemo okupljeni svi, koji ne želimo da naša Jugoslavija pade ni sada ni ikada žrtvom brodoloma, slična onome, koji je nedavno zadesio jednu bratsku zemlju. Prilike, istina, u nas su drukčije, našu zemlju naseljuju, kako je ono u Novom Sadu izjavio naš Pretsjednik vlade 90% Jugoslavena, tako da pojedine narodnosti, što su pripale nama, iznose tek desetak od sto svega pučanstva, ali kako u svijetu ono neko mahnito bezumlje ne samo neće da prestane, već iz dana u dan hvata sve većeg maha, treba i u nama da prevlada pamet, nećemo li da padnemo u nesreću, iz koje se ne bismo nikada više izvukli, kao što se nikada više neće ni izvući ni one stotine hiljada Čeha, Slovaka i Ukrajinaca, što su nedavno potpali pod tuđu vlasti.

Medutim svi znaci kažu, da će naša zemlja, a potome da ćemo i mi biti pošteđeni od tog iskustvenja. Kao sve zemlje na svijetu ima i naša više

pitanja, među kojima i nekoliko krupnih, koje čekaju na svoje rješenje, ali u svim našim odgovornim krugovima postoji danas najbolja volja da se sva ta pitanja riješe na zadovoljstvo i sreću svega naroda i tako će, nadamo se, i onim nekim našim — hvala Bogu — već malobrojnim pokvarenjacima, ispasti iz ruke zločinački nož, koji bi htjeli da u danom momentu ture u leđa našoj Jugoslaviji.

Pretsjednik vlade u onom svom znamenitom govoru istakao je da Jugoslavija proživljuje danas jedno od najnaprednijih doba. — Mi idemo — kazao je — u susret velikoj budućnosti, dostojnoj naše velike prošlosti.

I zaista, diljem čitave naše Otadžbine pjesma rada ne odjekuje samo na njivama već i po dalekim morima, gdje god se naša slavna zastava vije. Nezaposlenost je danas u našoj zemlji minimalna, država se stara da svi njezini sinovi dobivaju svoj hljeb bilo na kraju ili na moru. Grade se ceste, dižu gradovi, izgrađuju željezničke pruge, dok se one parobrodarske proširuju, razgranuju, dižu se škole, bolnice i razni drugi zavodi, od kojih će cio narod imati koristi.

I još je rekao Pretsjednik naše vlade: — Jugoslavija je moćna država. Njen prestiž i ugled nije nikad bio veći nego danas. Mi ne damo ni pedalj zemlje, koja je naša. Mi nismo država, koja je stvorena za zelenim stolom. Cijelom je svijetu poznato, da su granice Jugoslavije krvlju obilježene, mačem izrezane, kostima heroja utvrđene. Takove granice ne mogu se drugačije ni mijenjati. Na sabljii smo carstva dobivali, na sabljii smo carstva gubili. Putem svadbe i nasljedstva nikad ništa nismo dobili. Mi smo bili i ostajemo narod ratnika i junaka.

Ako pogledamo rezultate naše vanjske politike, rekao je nadalje Pretsjednik naše vlade, inspirane mudrosti prvog kraljevskog namjesnika Njegovog Kraljevskog Visočanstva kneza Namjesnika Pavla, mi možemo bez pretjerivanja reći da su ti rezultati ravni jednom ponovom stvaranju Jugoslavije!

U tom znaku proći će i današnja proslava našeg nacionalnog ujedinjenja u jednu i jedinstvenu nedjeljivu i nikad djelivu državu Srba, Hrvata i Slovenaca. Ta će se proslava izvršiti u misli na našeg Velikog Kralja Ujedinitelja, koji je za naše konačno ujedinjenje pao. A proteći će ova naša slavna 20-godišnjica i u beskrajnoj ljubavi i odanosti k našem mladom Kralju Petru II, u tom žirom simbolu naše velike nacionalne sreće i veličine!

Da živi Njegovo Veličanstvo Kralj Petar III!
Živjela Jugoslavija!

Mornar.

Sedam pitanja

1. Što je »Mayflower«?
2. Što znači riječ — Jerusalim?
3. Koliko kilometara iznosi godina svjetlosti?
4. Koliko vrsta kolonija posjeduje Velika Britanija?

5. Otkuda ime rtu Čeljuškinu?
  6. Gdje žive Bušmani?
  7. Što je — Tanganjika?
- (Odgovore na sedam pitanja naći ćete na str. 7.)

Gajetunski razgovori

Deset godina naših razgovora. — Naš Frane...

I tako se dan po dan navršilo evo punih deset godina, što se ovako u veće sastajemo kod čašice ugodnog razgovora. A treba reći, da je u to vrijeme mnogošta prohujalo preko naših starih glava. Bilo je dana, kad su prilike i kod kuće i na strani bile teške, katkada upravo strašne, očajne. Kapetan Jadre, koji od svih nas ima najbolje pamćenje, nanizao nam je sve te nevolje i događaje redom, kako su dolazile i kako smo ih mi u našim večernjim razgovorima komentirali. Prvi crni oblak, što se nakon prvih deset godina našeg državnog života, nadvio nad našu zemlju bio je onaj izazvan krvlju prolivenom u Narodnoj Skupštini 20 juna 1928. Napetost i bezglavost, što je zatim slijedila, prijetila je opasnošću, što je iz dana u dan sve više rasla. Situacija se sve više zaoštravala, i Bog sâm zna, kako bi se sve svršilo, da nije blagopokojni Kralj Ujedinitelj našao u dvanaesti čas izlaz i svojim manifestom od 6 januara 1929 uveo u zemlju red i mir, što smo mi već u onim našim prvim razgovorima iz sve duše pozdravili. Ali s tim se kraljevim aktom nisu svi složili, bilo ih je čak koji su utekli u susjedne zemlje, otkuda su unosili u našu zemlju bombe i teror. Naš veliki Kralj je znao da mu ta čeljad rade o glavi, ali on je neustrašivo išao naprijed u cilju, da u našoj državi provede ono duhovno ujedinjenje, koje joj je trebalo kao ozeblu sunca. I već 3 oktobra one iste godine 1929 dao je ovoj našoj zemlji ime Jugoslavija, ime, koje su sa zasnosom pozdravili svi Jugosloveni — vjerni idealima najvećih naših umova iz odaljenije i bliže prošlosti.

— Onda je naš blagopokojni Kralj 6 septembra 1930 predao pukovima naše hrabre vojske novu jugoslovensku zastavu, dok je stare slavne barjake dao sahraniti u Oplencu.

— Pa je nastupila kriza, luka prazna, nezaposlenost svakim danom veća — primijeti naš Vicko.

— Jest, prihvati kapetan Jadre, s utješljivim su se događajima uvijek ispreplitali i oni nemili... I na moru i na kopnu. Sjećate li se »Dakse«? Nego idimo naprijed. God. 1931 naš Kralj vratio je narodu Ustav, a iste godine na krajnjem Istoku započelo je grdno trvenje između Japana i Kijataja, koje se izvrglo domalo u rat. I taj rat je pokazao, da je Liga Naroda nemoćna, da je malo ko sluša i da od nje neće biti svijetu mnogo sreće.

— To se malo zatim pokazalo u punom svijetlu, uleti mu u riječ kapetan Pepić. Kapetan Jadre prihvati:

— Uvidio je to i naš Veliki Kralj, zato je i gledao da još jače utvrdi savez Male Antante, ali je u isto vrijeme učinio korak, koji je imao još sretnijih posljedica za sigurnost naše Države. Otišao je u Rumunjsku, a vraćajući se svojom bojničkom lađom »Dubrovnikom« pristao je najprije u Varšavi i ovdje se sastao s bugarskim kraljem Borisom i udario temelj vječnom prijateljstvu, što danas veže oba naroda. Zatim je stao u Carigradu, gdje je Njega, Kralja od Legende, srdačno dočekaio Vitez nad Vitezovima, sad već nažalost pokojni Kemal Atatürk. S njim je uglavio temelje balkanskog sporazuma, koji i danas važi kao jamstvo mira na Balkanu. O svemu tome raspredali smo i mi na našim večernjim sastancima. Međutim su oni crni oblaci još uvijek lebdjeli nad našom zemljom, mi smo često strahovali, a imali smo i zašto. Oko nas plele su se još uvijek paklenske mreže, i naš Kralj Ujedinitelj krenuo je dnog dana u Marselju, da sa savezničkim i prijateljskim francuskim narodom utvrdi neke nove putove, koji bi imali da našoj zemlji i Evropi osjeguraju mir. Međutim 9 oktobra 1934 zločinačka je ruka presjekla nit onome dragocjenom životu, i vama je još sada živo u pameti, kako nam je u ono vrijeme bilo na onim našim tužnim sastancima. Neki između nas gledali smo s povjerenjem u budućnost, drugi su bili malaksali i bojali se mračnih sila, koje su još vrebale. Međutim naša je zemlja poslije Kraljeve smrti pala u jake ruke, i mudra politika Njegova Visočanstva kneza Namjesnika Pavla kretala je iz uspjeha u uspjeh. U ove četiri godine poslije Kraljeve smrti u svijetu su se zbile mnoge vrlo krupne stvari. Rat u Abisniji, sankcije, englesko-talijanski sukobi, španjolski građanski rat, novi sukobi u Mediteranu, opasna potapljanja neutralnih lađa, pa došašće Hitlera na vlast, njegovi nasrtaji, uspostava i naručanje vojske, zaposjednuće ranjskog područja s njemačkim bojnim snagama, juriš na versaljski ugovor, neprestano kidanje tog ugovora, »Anschluss« pa naposljetku katastrofa bratske nam Česke — i sve to uz paljbu japansko-kitajskih i španjolskih topova... A naša zemlja? Sred svih tih strahota i katastrofa ona je ostala ne samo čila i zdrava, već i silna — silnija negoli je ikada prije bila, tako da mi možemo na našim sastancima mirne duše razgovarati o njenoj sve većoj sreći i sve ljepšoj budućnosti, što je čeka.

Kapetan Jadre svrši, a mi se zatim razglagoljali sve onako po našu, dok nije nekome palo u glavu, da pozove našeg Lomigorića, neka i on kaže svoju.

— Kad već hoćete, započe naš Frane, ajde da vam pričam. Ova mi se je dogodila, kad sam ono bio na brodu »Filadelfiji« kao »škrivan«...

— Ali — presječe ga Barba Mate ljubezno — prije nam, molim te, kaži, gdje si ono položio ispit »škrivana«. Možda u Livornu?

— »Filadelfija« bio je američki brod, a vi znate da se tamo mnogo ne pita ni za ispite ni za svjeđe dodžbe, ako mi pak ne vjerujete — — —

— Vjerujemo, vjerujemo, kako ne bismo vjerovali, — uskliknusmo svi.

— Na brodu su svi pili, najviše kapetan. Zaostajao nisam ni ja. Pijuckao sam, ali — pametno. A kapetan kao za inad svaki dan u dnevnik broda:

— Škrivan je i danas bio pijan. — I zaista, koju biste god stranicu onoga dnevnika okrenuli, našli biste napisano: — Škrivan je i danas bio pijan.

Što da učinim? Mozgao sam i mozgao, dok se na kraju ne dosjetih. I kad mi u San Francisko, a ja, prije nego li će dnevnik u lučki ured, napišem: — Kapetan nije danas bio pijan.

— Pa — kako se stvar svršila.

— Nikad ljepše. Onako — na amerikansku. U lučkom uredu malo što nisu svi popucali od smijeha. Donijeli na stô buteljku whiskyja i ko bi nas bio onda vidio, mogao bi da napiše u dnevnik — lijepih stvari.

Dundo Simo.

„Viribus Unitis“

Naš dobro poznati nacionalni radnik, g. dr. Mirko Vratović iz Pule, bio je nakon carskog slozma krajem oktobra god. 1918 izabran članom Narodnog Vijeća u onom gradu. U događajima onih burnih dana učestvovao je vrlo aktivno. O tome su nam mnogo pričali drugi učesnici onog bučnog prevrata a i sâm dr. Vratović opisao je to u jednom svome članku, što je izišao u jubilarnom broju »Edinosti« god. 1926. Iz tog vrlo zanimivog članka vadimo ovo:

31 oktobra se je u gradu Puli sve to više širila nervoznost. Uvjerjenje, da to neizvjesno stanje ne može dugo da traje, uzrujavalo je narod u očekivanju budućih događaja. Vijesti sa fronta bile su najpovoljnije. U arsenalu i na brodovima su se stvarali sovjeti mornara i radnika. Više nisu komandirali na brodovima samo oficiri, nego s njima i sovjeti. Osim toga je svako naređenje moralo da bude odobreno sa strane sovjeta. Ista stvar bila je i u arsenalu. Sjećam se, kako je došla k meni i jedna deputacija, koja je tražila, da se arsenal izruči radnicima, da oni rade na svoju korist. Jedini još su bili Jugosloveni i Česi, koji su se na brodovima držali reda i rada i obavljali službu za svu drugu momčad. Bilo je i komičnih scena. Tako je — čini mi se u nekom špitalu — bio mladi liječnik, kojem je došao izaslanik nekog sovjeta, da preuzme njegov posao. Bio je to prosti mornar, krupan i stasan, a ruke mu kao lopate. O medicini imao je toliko pojma koliko ja o lepidopterologiji ili krava o palimpsestima. Dovezao se kočijom i bio totalno pijan. Potjerao je liječnika i instalirao se tamo među njegovim retortama i instrumentima, obukao liječnički haljetak i slatko zaspao.

Uveče obdržala se u Krmpotičevoj kući sjednica. Položaj je bio očajan, u gradu sve manje životnih namirnica, sa strane nikakve pomoći. Svaka je općina držala svoje. Na željeznicama bi bili pokrali i vagone, a kamoli ne živežne namirnice. A kad nema hrane, kako je moguće držati red u gradu? Neki posebni osjećaj nekakve neograničene slobode, gdje čovjek prestaje biti čovjekom te se predaje svojim zvjerskim instinktima, počeo je da polagano obuhvaća ljude. Pojačali smo bili doduše straže, a poslije osam sati uveče nitko više nije smio da bude na ulicama, ako nije imao posebnu dozvolu od vojničkog komesara. Ali svejedno niti po danu nije bilo više sigurno. Dolazilo bi nepre-

stano do napadaja. Ja sâm sam imao kao svoju stražu, koja me je posvuda pratila, nekoga Vlašića, Srbina iz Banata, koji je bio meni dodijeljen. On je tri dana i tri noći sa mnom plandovao oko gradu, od jednog ureda do drugog, od jedne sjednice do druge, a kad bih ja imao koju sjednicu, on bi me čekao na vratima, oboružan od pete do glave.

Komesar za prehranu je na onoj sjednici izjavio, da ima vrlo malo živeža, možda samo za 10 do 15 dana. Iza duge diskusije propao sam sa svojim predlogom, kojem je bio pristupio i Janko Vuković Podkapelski, koji je baš u onoj noći bio imenovan komandantom broda »Viribus Unitis«. Moj je predlog bio, da se odmah izvjesti Antanta o događajima, izjavi naša solidarnost s njome i da se ona kao saveznička sila pozove, da privremeno, do definitivne odluke mirovne konferencije, okupira ove krajeve. Prodro je protivni predlog, da se preko toga ide i čeka na zgodniji momenat. Ja sam nato dao demisiju i istupio iz odbora. Bilo je već dva sata pslije ponoći. Na »Piazza Carli« susreo sam dra Stanicha, prof. Bonmasara i inž. Pedrottia, kojima sam saopćio svoj istup. Ovaj fakat, objavljen drugi dan po novinama, izazvao je veliko začuđenje i još veću bojazan.

Dan 1 novembra dao je meni posvema pravo. Kanio sam baš da legnem, bilo je to oko 6 sati ujutru, kad najedamput odjekne velika detonacija. »Viribus Unitis«, miniran od Paoluccia i Rossettia, koji su po noći s posebnim aparatom svojeg izuma doplovili do njega, potonuo. S njime je potonulo 600 mornara i sam komandant Janko Vuković, koga smo bili onu istu noć imenovali i koji je sam tri sata prije potonuća nastupio svoju dužnost.

Paolucci i Rossetti predvedeni pred posebnu komisiju, izjavili su, da im ništa nije bilo poznato o prevratu u Puli.

NARODNE POSLOVICE

Mučno je dubrovačko more brođiti kraja ne gledavši.

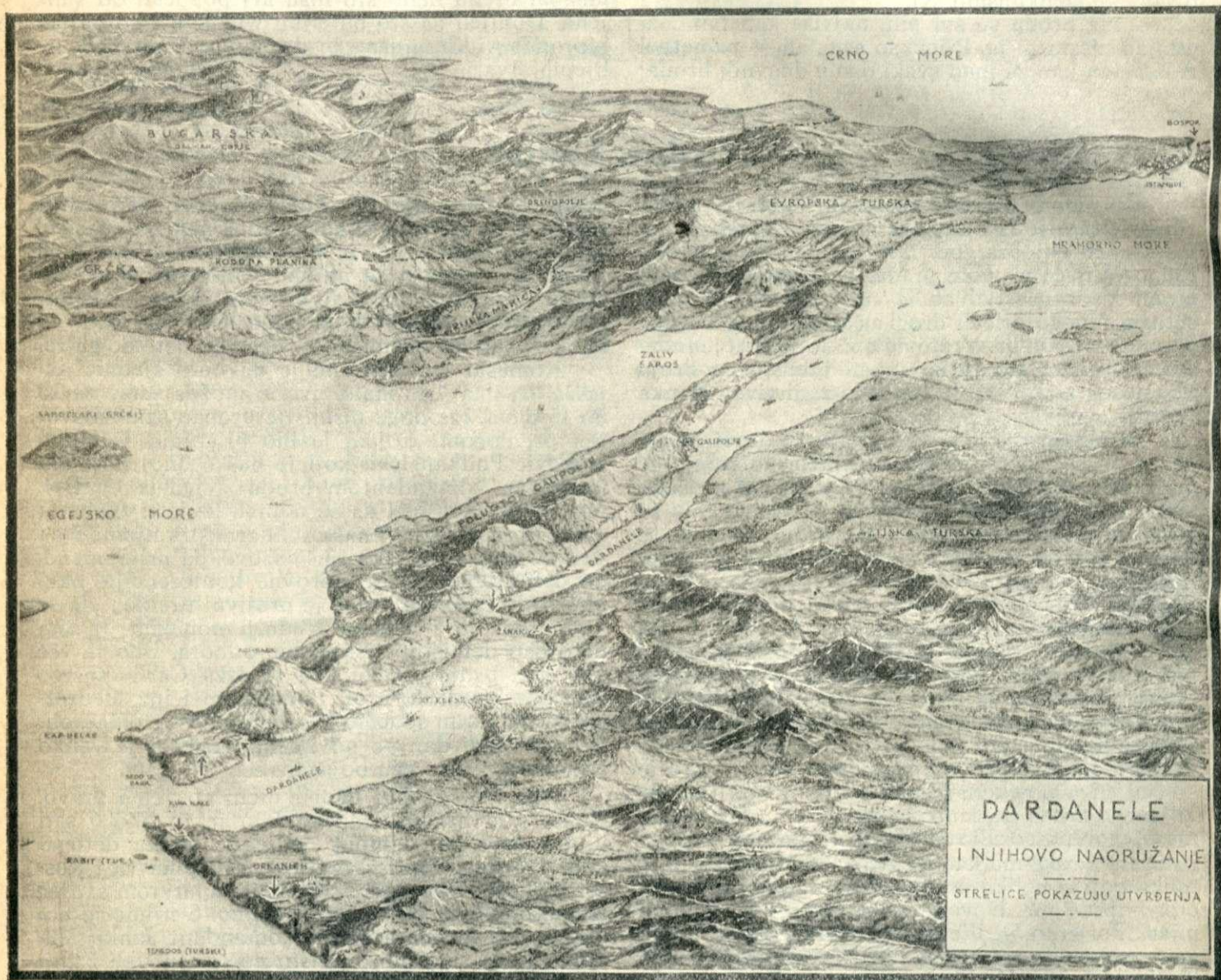
Bog je postavio timun (kormilo), a vrag — jedro.

More traži junaka i vještaka, a ne bakâ.
Tko jedri, milja ne broji.

Otac Turaka

Kemala Atatürka nema više među živima. Vijest o njegovoj smrti duboko je potresla i našu Jugoslaviju. Jer Kemal Atatürk, taj veliki preporoditelj svoga naroda, bio je i velik prijatelj naše zemlje i naroda našega. Osobito duboka bila je ljubav, što ga je vezala s našim besmrtnim Kraljem

Prijatelja. Niko ne zna, moj dragi prijatelju, koliko sam ja plakao za vašim pokojnim Kraljem i koliki bol za njime osjećam. Kada sam poslao onu depešu (prigodom Kraljeve smrti! op. ured.), ja sam htio, da cijeli svijet vidi i zna, da sam s njime sklopio ugovor. Ja sam mu dao riječ, a moja riječ za mene

Ujediniteljem. Evo kako se je slavni Pretsjednik turske Republike izrazio sâm o tome prijateljstvu našem pukovniku, g. N. Rakočeviću! Bilo je to 18. maja 1935 u Ankari. Pukovnik g. Rakočević bio je tada našim vojnim izaslanikom u glavnom gradu Turske. Jednog dana kod neke svečanosti na Dvorsu Kemal Atatürk počastio je našeg pukovnika naročitim iskazima pažnje i u neke mu reče:

»Moj dragi prijatelju, vi ste izgubili vašeg Uzvišenog Kralja, a ja sam izgubio svog Velikog

je ugovor, i ja za nju dajem svoj život. Ja sam siguran da ćete i vi održati Njegovu riječ.«

Pukovnik Rakočević odgovori: — Održat ćemo je, Vaša Ekscelencijo!

Nato mu je Kemal Atatürk pružio ruku vezleći: — Dobro, moj dragi prijatelju!

Danas taj veliki prijatelj našeg naroda leži mrtav. Neka mu je vječna slava!

Tvrda mornarska škola

U ovom našem časopisu bilo je češće govora o tegobama, što su ih morali svladavati naši stari mornari na jedrenjacima. Gorak je to bio život, pun stradanja, a plata redovno nikakva. Ako bi pak kome od onih nesretnika pošlo za rukom da pohrani u »kaselici« jednu ili dvije sterlinge, krzavavo zaslužene, svaki čas je vrebala opasnost, da razjareno more povuče za sobom sterlinge sa »kaselicom« i s brodom i da ih zatrpa u svoje hladne dubine. A mornar, ako bi pritom iznio živu glavu, morao je da se zadovolji s onom starom: Barca rotta — conti fatti. Ili kako bismo mi rekli: Bilo i prošlo, a ti, mornaru, puši sada u dlane!

A kako su se »odgajali« ti naši stari mornari? Gdje su se »rekrutovali«? Obično uz samo more. U selima i gradićima na obali. A tako i u naseljima uz planinu, ali samo do neke izvjesne visine. U istočnoj Istri — te tako zvane mornarske zone dopirale su iznad Voloskoga do Matulja, iznad Ike do Oprica i Poljana, iznad Mošćeničke Drage do mošćeničkog grada. Bilo je mornara i onkraj te linije, ali vrlo malo. Mornari su izlazili većim dijelom iz mornarskih kuća. U porodicama, gdje su oci bili mornari, odbijali bi se na more i sinovi i unuci, ako ne svi, a ono dobrim dijelom. Već od malih nogu mornarska bi se djeca praćakala u moru, nagonila se za pjenušavim valovima, što ih je dizala bura ili bacala na žalo divlja jugovina. Verali bi se po kukovima i drugim klisurama, što su se strmo i visoko dizale nad vodene ponore, lomili su se onuda katkada iz želje da odnesu kožu su stjenjaku mlade iz gnijezda ili iz puste volje, da prkose opasnostima. Bili su uz to i odlični plivači i najveći im je užitak bio u natjecanju, ko će duže izdržati pod vodom ili se s veće visine baciti u more. Pored toga oni bi se kroz čitav bogovetni dan motali u barkama, veslali, upoznavali se s jedrom, »bordižali«. Uz to bi zimi sjedjeli na ledenom vjetru na kakvoj pećini, pazeći na povraz, a ljeti bi polugoli puštali da ih sunce bije i prži. I tako su se oni već izrana pripravljali za svoj budući tvrđi zanat mornarski.

Do dvanaeste godine dječak bi polazio školu, (ako ju je selo uopće imalo!) i još ne bi pravo ušao u trinaestu i već bi se roditelji užurbali da mu nađu brod ili — kako se onda govorilo — da ga ukrcaju za »maloga«. Nije to bio uvijek

lak posao. U mjestima i gradićima uz more bilo je i brodovlasnika, ali ne mnogo, tako da je uvijek bilo više molbi za ukrcavanje, nego li brodova. Bilo je i kapetana i »meštroma«, koji su kod primanja »maloga« na brod imali također svoju riječ. Najlakše je bilo onima, koji su bili u nekoj vezi s kakvim brodovlasnikom, kapetanom ili »meštromom«. U takvim slučajevima nije bilo majci teško naći jedno mjestance za svog dječaka. Najzgodnije bijaše, kad se je brod na koji će se ukrcati novi »mali«, nalazio na putu povratka na Rijeku. Dotle bi mati spremila malome nekaav vajni »stramačić« s nekoliko pokrivala i sa nešto ruha, tako da se je mogao »promijeniti« jedan ili dva puta. U tu kukavnu »prčiju« majka bi utisnula sliku Majke Božje ili kojega sveca ili pak grančicu blagoslovljene masline, i pošto bi i njega blagoslovila, ako bi ikako mogla ispratila bi ga do broda i tu bi ga preporučivala svima i sva kome. Potom bi ga još jednom »prekrižila« i poljubila, našto bi se u imenu Boga oprostila s njime. I otišla plačući, dok bi se on mahom uhvatio posla i tako započeo svoj novi život. U registru bio je upisan ili kao »mali od foguna« ili kao »kamarot« (sobničar) uz redoviti ugovor (kunartrat). Na lađama duge plovidbe imao je ostati obično po dvije godine uz prvobitnu platu od mjesečna 3 ili četiri forinta. Kad bi brod krenuo, posada bi se podijelila u dvije skupine ili bolje reći u dvije straže: u desnu i lijevu. Desna straža bila je kapetanova, a lijeva poručnikova. Meštromo (božman) i »kamarot« nalazili su se u straži kapetanovoj, a kuhar i »mali od foguna« — u straži poručnikovoj. Ostali mornari pripadali su dijelom jednoj, a dijelom drugoj straži. Služba na straži trajala je bilo danju bilo noću 4 sata, dok je naredna 4 sata mornar bio slobodan, mogao je da počiva, ako su to dopuštale prilike. Oba dječaka pak, kamarot i »mali« morali su biti u određeno vrijeme na straži, ali i onda, pošto bi se straža izmijenila, njih dvojica nisu mogli računati s time, da će biti pušteni u miru. Po danu — nikakva od mora! Jedino noću, ako je vrijeme bilo mirno i jedra nisu iziskivala nikakvih naročitih manevra, mogli su da se pruže na palubi i to je za njih bilo kao neko blaženstvo. Nije njima smetao ni vjetar ni kiša! Najveći njihov dušmanin bila je ta

*Gurmani i poznavaoци
odličnog napitka piju
redovito samo*

RAMIKU KAVU i RAMIKU ČAJ

Velepržiona MARIO MIKULIČIĆ-RABIĆ - Sušak
Uvoz najfinijih vrsti kave i čaja

kozvana »barketa«, sprava, kojom se je mjerio prevaljeni put. A to se mjerenje vršilo svaki sat, i dječak je morao da drži u ruci »rokel« oko kojega je bio zamotan konopac.

U onom času, kad bi se pred dječakovim očima prvi put otvorila jedra, otvarao se pred njime i njegov novi život, pun tvrdoće i spartanske strogosti. Čim bi lađa počela da se valja, pojavili bi se i prvi simptomi morske bolesti. I gle, već ga je ta ljuta bolest sasvim zahvatila, i njemu se čini, da mu je došla posljednja, a ono se niko na brodu ne obazire na nj. Ni jedna riječ utjehe, a nekmo li pomoć! Prolazi prvi mornar, pogleda ga prezirno, pa ako je dobre volje, dobacit će mu: — Ča pitaš kanji? Drugi će mornar biti nekoliko jašniji pa će mu odbrusiti, videći ga onako nemoćna: — Mogal si poč za popa, pa ti ne bi udilo more! A treći: — Jadne li mornarice s takvim

mornarima! Mogao si ići u »spiciere«, pa se danas ne bi tu savijao od morske bolesti! A tako i meštromo, iz čijih ustiju nebi ionako izišla jedna mila riječ, koja bi jadnome »malome« mogla da ulije malo utjehe. Nikakvo čudo dakle, ako dječaci nakon četiri dana ovakvog strahovitog života nisu htjeli ni sami sebi da vjeruju, da imaju morskbu bolest, već su radili kao da ih se ono ne prestano smučivanje i ona grdna zbrka u želucu i ne tiče. Radili su ne samo na palubi, već i na jarbolima, pa se i nerijetko događalo, da su s one vrto glave visine »pitali kanje«, a vi ne pitajte, s kakvim su ih rječetinama blagosivljali oni odozdo.

To su ukratko bili počeci one tvrde škole, što su je u svome djetinstvu imali da prođu naši mornari. O njihovu dalnjem »školovanju« — ako Bog da drugi put!
Kapetan P.

Pogled na Volosko i Opatiju.

Tri latinske riječi

(Iz vremena austrijske okupacije u Bosni)

Jedan siromašni seljak vozio na komisiju suca i liječnika. Put bijaše blatani i težak, te se polagano vozilo. Gospoda su skoro cijeloga puta međusobno razgovarala latinski, što je seljak pažljivo slušao i čudio se. Konačno upita:

— Ama, slavna carska gospodo, nemojte mi zamjeriti, što ću vas da upitam.

— Samo pitaj — veli mu sudija.

— Čini mi se, da vi govorite nekim školskim jezikom, koji mi seljaci ne razumijemo? Pa možete li, carska gospodo, da spavate kada govorite tim jezikom?

— Zašto ne bi mogli da spavamo, bosanska budalo, pa mi govorimo latinski, — reče mu liječnik.

— O, bolan, ja znam samo tri latinske riječi, pa ne mogu po cijele noći da spavam, — tuži se seljak.

— A koje su te tri riječi? — čude se oba dvojica.

— Aman, carska, fina, gospodo. Prva riječ je »Porcija«, druga »Eksekucija«, treća »Licitacija«. Da Bog da Švabe kuga satrla, kada ih uvede na našu zemlju, — žalosno im objasni seljak.

Br. M. Šta.

Čudnovati udes jednoga parobroda

Među misteriozne avantire parobroda, koji plo-ve morem s jednoga kraja svijeta na drugi, ide svakako i vrlo čudnovati udes parobroda »Ada Iredale«, koji je prije čitavih 60 godina zahvatio požar posred Oceana. Desilo se to 1876 godine. Posada se ipak sretno spasla i napustila svaku nadu na spas broda. »Ada Iredale« bila je krcata ugljenom, te je parobrod polagano gorio, jer je vatra dobivala uvijek nove hrane. Dvadeset punih mjeseci lutao je napušteni parobrod amo tamo tjeran valovima. Kada je ugljen, koji se nalazio u skladištima parobroda potpuno izgorio, morska je struja dotjerala brod početkom mjeseca maja 1878 u blizinu tahitske luke Papéete. Tu je požar, koji je još samo slabo tinjao, bio konačno ugašen, a zatim brod doveden u luku. Stručnjaci su na svoje veliko čuđenje konstatairali, da bi se isplatilo teme-ljito renovirati brod. To je bilo izvršeno i to tako

solidno, da je »Ada Iredale« mogla ploviti još punih 48 godina.

Godine 1926 bio je ovaj neobično izdržljivi parobrod ponovo popravljen i dotjeran, prekršten na ime »Bretagne«, te i danas ponosno plovi preko Oceana. Na taj način parobrod, koji je prije 62 godine lutao Pacifikom uništen od požara kao bezvrijedno staro željez, još danas odolijeva najtežim olujama, prevozi i nadalje ugljen i donosi svojem armaturu korist. Osim toga iz dana se u dan bilježe sve nove i nove događaje, koji prate njegovu dugogodišnju i neobičnu povijest.

Doista, čudnovati su udesi mnogih parobroda. Nekima nije bilo suđeno ni da izvedu svoje prvo putovanje, a drugi su po par puta pretrpjeli nasu-kanje, teško oštećenje i požar, da svaki puta sti-čajem srećnih prilika odole udesu i da još nadalje prkose nevremenu i valovima. **R.**

Odgovori na sedam pitanja

1. »Mayflower« bilo je ime lađe, u koju su se god. 1620 za vlade kralja Jakova I, engleskog kra-lja, ukrcali u luci Southampton t. zv. »nezavisni« protestanti i da umaknu progonima, emigrirali u sjevernu Ameriku. Oni su odsuđivali u isto vrijeme i anglikanski episkopat i prezbiterijanski sinod, pa su voljeli otići iz domovine nego li pokoriti se ni jednoj od tih crkvi. Htjeli su da se iskrcaju u Vir-giniji, ali su ih nepovoljni vjetrovi ponijeli više na sjever, dok nije »Mayflower« pristao na teritoriji, koja danas nosi ime Nove Engleske. Tih emigra-nata bilo je oko 200. Poslije im se pridružiše i drugi — u svemu preko 20.000 njih. Ti emigranti udarili su temelj anglosaskoj civilizaciji u onim krajevima. Da nije bilo tih žrtava vjerske netole-rancije, možda ne bi u današnjim državama Sje-verne Amerike vodila prvu riječ anglosaska rasa.

2. Jerusolim — zapravo Jerušalajim — znači — stan mira. Glavni grad britanskog mandata Pale-stine u Kodronske dolini. Ima 104.000 stanovnika, od kojih 54.000 Židova, 23.000 Arapa i 17.000 kr-šćana. Jerušalim je grad 3400 godina star, 28 puta je osvojen, razoren, spaljen. Solomunov hram ra-zorio je rimski car Tito 70 god. poslije Hrista. God. 637 zauzeše ga Arapi, god. 1099 kršćani, god. 1187 Turci, a 1917 Englezi, koji ga i sada drže. Oko toga grada i u njemu samom odigravaju se u naše dane krvavi prizori.

3. Godina svjetlosti znači u astronomiji dalji-nu, što je svjetlost pređe u jednoj godini, a to je 9.5 bilijuna kilometara.

4 Engleska ima 6 vrsta kolonija. To su: 1) Do-minioni — autonomne komune unutar britanskog imperija, jednake u činu, nipošto jedna od druge ovisne ni u unutrašnjim ni u vanjskim poslovima, ali ujedinjene podaničkom vjernošću kruni, slo-bodno ujedinjene kao članovi britske zajednice na-roda. Dominionima ima šest: Kanada, Australija, New Zealand, Južnoafrička Unija, slobodna drža-

va Irska i New Foundland. 2) Kolonije s »Respon-sible Governmentom«: Malta, Južna Rhodesia i dr. 3) Krunske kolonije, u kojima vrši kontrolu nad legislativom. 4) Kolonije s guvernerom odgo-vornim kruni. 5) Mandati Lige Naroda: Palestina itd. 6) Protektorati.

5. Rt Čeljuškin na poluotoku Tajmiru, najsje-vernija točka Azije, dobio je svoje ime po ruskom hetmanu Čeljuškinu, koji ga je god. 1742 otkrio.

6. Bušmani žive u južnoj Africi u pustinji Kala-kari. To je skup plemena, što žive većinom od lova. Malog su rasta, pravi pigmeji. Dosižu visinu od jednog metra i pô. U pećinama naći je mnogo njihovih slikarija, koje pobuđuju čuđenje.

7. I Tanganjika je jedan od mandata, što ih je povjerila Engleskoj Liga Naroda. Nalazi se u istoč-noj Africi. Površina kolonije Tanganjika je 941.522 km². Stanovnika ima oko 5 milijuna. Glavni grad Dar-es-Salaam sa 25.000 stanovnika. Proizvodi: kaučuk, konoplja, pamuk, kava, kokosovi orasi. Istim se imenom nazivlje i ogromno jezero, što je puklo u onom kraju. Površina mu je 36.000 km². Duboko je 1435 m. Visoko nad morem: 700 m.

TURISTIČKI SAVEZ ZA HRVATSKO PRIMORJE I GORSKI KOTAR

Daje besplatno sve informacije o mjestima: Sušaku, Bakru, Bakarcu, Kraljevici, Crikvenici, Selcu, No-vomu, Senju, Sv. Jurju, Jablancu, Karlobađu, Pa-gu, Rabu, Baški, Aleksandrovu, Krku, Malinskoj, Omišlju, Vrbniku, Delnicama, Fužinama, Skradu, i Lokvama.

Stari i mladi

— Hoću, — odgovori on. — Uostalom mi smo se već time često bavili, zar ne? Već mi je donekle i dosadilo slušati, kako me neki smatraju budalom. Možda i nemaju krivo. Stari mi nije bio prijatelj, ali ja sam mu zadao riječ, pa hoću da je i održim.

— Ali da vam se taj raport izgubi? O njemu ne bi niko ništa znao osim nas, a mi ne ćemo ni pisnuti o njemu. Rapport je strašan, a najgore, što nije istinit.

— Svejedno! Dao sam riječ i hoću da je održim. Dalje nisu htjeli o tome da raspravljaju. — Ovo je lud čovjek. Lud pa lud!

Dok je vlak ulazio u Cardiffsku stanicu, uze Hutchinson da se oprašta sa svojim drugovima. I reče im:

— Prema sadašnjem stanju stvari čini se, da se mi više ne ćemo naći zajedno. Desi li se pak, da se još kada odbijem na more, bit ću vrgometno sretan, nađem li se u društvu tako valjanih mornara.

Vlak stane, a Hutchinson odmagli kroz onu vrevu kao prava žrtva riječi zadanoj čovjeku, koga je živa onako ljuto mrzio.

Glensack, jedan od direktora društva, sjedio je za svojim pisaćim stolom i nešto živo bilježio. Pošto je sluga najavio i uveo Hutchinsona, podigse glavu i reče:

— Ah, to ste vi, gospodine Hutchinsone! — Pruži mu ruku i ponudi mu cigareta.

— Hvala vam, ali u ovaj mah volio bih da ne pušim, — odgovori Hutchinson, i položi na stô onu kožnatu kutiju. Ovo mi je dao kapetan Shand prije svoje smrti — za vas...

Stari Glensack poklima glavom:

— Jadni stari Shand! Ja ne poznajem nikoga, koga bih poštovao više nego li njega. Čovjek negdašnjih jedrenjaka, kako je sâm s ponosom govorio o sebi. Bio je, treba reći, u mnogim stvarima i nesavremen, pa se je zbog toga često grizao u duši. Mlada generacija zna više od njega, zato ga i prezire.

Glensack časkom stane i oštro pogleda u Hutchinsona, koji je sjedio pored njega.

— Shand je, nastavi, bio teško bolestan. Nije mogao spavati, to ga je ubijalo. Jeste li vi to znali?

— Nismo, odgovori Hutchinson. Inače bi možda koješta drukčije okrenulo... I tako je otišao na drugi svijet putem, koji je mozebiti najvolio.

— Magla — zar ne? — upita Glensack.

— Da, magla. Pa to nije bila njegova krivnja.

— Znam! Vrijedan je ono bio kapetan... Nego već je kasno. Ja ću te papire pročitati koliko prije. Uzgred spominjem, da sam od nadglednika saznao, da je vaša zasluga, te nije više ljudi nastradalo. Znam, da dvojica mornara zahvaljuju samo vama, što su ostali živi. Ja vam od srca zahvaljujem za sve, što ste uradili.

— Ali ja nisam uradio ništa naročito, baš ništa, — branio se Hutchinson. A zatim prihvati oklijevajući: — Gospodine, tu među tim spisima ima i jedan raport — i pokojni kapetan želio je da vam ga ja lično predam.

— Rapport?

— Da, jedan povjerljiv raport, koji se tiče mene, i ako vam odviše ne smeta, ja bih vas lijepo molio, da ga već sada pročitate.

Hutchinson je na licu staroga gospodina vidio izraz začuđenja pa prihvati:

— Evo, gospodine, u čemu je stvar! Ja naime ne mislim da je mišljenje kapetana Shanda o meni bilo povoljno.

Glensack otvori kutiju, podigne oči na Hutchinsona i reče:

— Prema tome, taj raport bi morao biti za vas nepovoljan.

— Da, gospodine!

Stari gentleman otvori nožem od bjelokosti kuvertu i reče:

— Ja ću, gospodine Hutchinsone čitati na glas, a vi slušajte!

Namjesti naočare, malo se iskašlja, zatim uze da čita:

— Sva je prilika, da ja neću završiti ovo putovanje. Trpim velike muke. Morfina nema više nikakva učinka, ni »brandy«. Da ubijem bolove, pio sam više, negoli sam smio. Dok još imam snage da pišem, želim istaknuti, da još nijedan kapetan do sada — — —

— Hm! — pomisli Hutchinson, — što će sada da dođe?

— nijedan kapetan do sada nije imao pouzdanijeg, povjerljivijeg i vrijednijeg časnika od ovoga mog gosp. Hutchinsona. Sjajan je on mornar! On mi je dokazao, na moju sramotu, da se može i na brodu održati disciplina bez ikakve uporabe sile ili grdnje. G. Hutchinson uživa pored toga i veliko štovanje od strane čitave posade, jer je i sâm vrlo radin. Po mom mišljenju, on je na putu da postane vrstan zapovjednik.

Hutchinson ga prekide:

— Oprostite, molim, ali to nije onaj raport, koji je kapetan Shand o meni napisao?

— Ovo je jedini raport u kutiji. Pustite, da nastavim: — Svaka sumnja o njemu raspršila se u meni odmah, pošto sam spoznao, da me je on uz opasnost za svoj život spriječio te nisam u nastupu pijanstva ubio čovjeka. Ja sam one noći trpio mnogo, pa da mi bude lakše, opio sam se... Ali još me je većma potaklo na sklonost prema Hutchinsonu to, što je on idućeg jutra donio meni natrag raport, što ga je onaj mornar bio ukrao i njemu predao. Gospodin Hutchinson iako nije vješt brosdarenju na jedrenjacima, vrlo je inteligentan, mlad čovjek — — —

Glensack pogleda Hutchinsona i reče:

— Ne treba da čitamo dalje — nije li?

— Ne, gospodine, — odgovori tihim glasom Hutchinson.

— A sada pođite na nekoliko dana kući, a kad se vratite, naći ćete za vas rezervirano mjesto — komandanta.

— Hvala vam, gospodine, vi ste zaista predobri.

— Jedino se čudim, kako vas je pokojni Shand mogao suditi onako krivo.

— Mnogo gori bio je moj sud o njemu. Ja to sad uviđam, mada i prekasno, — odgovori Hutchinson.

(Kraj.)

ZBIRKA POMORSKIH PROPISA SOCIJALNOG KARAKTERA

Središnja uprava za posredovanje rada izdala je ovih dana u svojoj nakladi priručnik »Zbornik propisa za zaštitu pomoraca«. Ovom knjižicom dobijaju interesenti mogućnost da nađu prikupljene sve pozitivne propise koji se odnose na prava i dužnosti u radnom odnosu između pomorskih radnika i pomorskih poslodavaca. Ovi propisi su rezultat dugogodišnjeg rada državne uprave oko uređenja socijalne zaštite naših pomoraca a time je naša država izgradila jednu novu granu socijalnog zakonodavstva. Pored Ministarstva socijalne politike i narodnog zdravlja i Ministarstva saobraćaja najviše je doprinesla izvršenju ovoga rada glavna državna ustanova za zbrinjavanje nezaposlenih radnika i osiguranje za slučaj nezaposlenosti, Središnja uprava za posredovanje rada u Beogradu, koja je ovaj Zbornik izdala. Knjižica ima 200 stranica i može se nabaviti uz cijenu od 20 dinara kod svih javnih berzi rada u zemlji.

DESETGODIŠNJICA NAŠEG »MORNARA«

Vrijeme leti — i već se evo navršila deseta godina, što je ovdje u Sušaku počeo da izlazi ovaj naš list.

U programu, što smo ga donijeli u prvom broju našeg »Mornara« rečeno je:

— Nacionalna i državna svijest, prosvjeta i uopće pouka — eto polja na kome će se kretati naše pisanje.

Ko prebere ova dosadašnja godišta našeg lista, priznat će da smo tome programu ostali vjer-

ni. Svojim pisanjem budili smo u našeg mornara ponos, dizali u njemu živu svijest nacionalnu i državnu nastojeći da mu što dublje zasadimo ljubav prema otadžbini Jugoslaviji i onom našem slavnom kraljevskom Domu Karađorđevića, kome je dinom imamo da zahvalimo, te smo danas ujedinjeni pod jednim krovom.

Bude li zdravlja, mi ćemo i unaprijed nastaviti svoj dosadašnji rad, a na našim je starim i vjernim prijateljima da nas u tome podupru.

Uredništvo.

AMPÈRE

Ampère, čuveni francuski fizičar po kome se naziva mjera za napetost električne struje, rodio se god. 1775 u Lionu. Umro je u Marselju (Marseille) god. 1835. Svoju je besmrtnu slavu stekao na polju elektrike.

Bio je vrlo rastresen. Jednog dana prije nego što će izići iz kuće napisao na vratima kredom:

— Nema me kod kuće!

Kad se poslije dva ili tri sata vratio kući, uvek se začudi ugledavši onaj napis na vratima. Pročita ga, i — opet ode...

ČESTITKA NA NOVU GODINU

Nova je godina. Jurić otišao da izrazi svoje čestitke dobrome starome djedu.

Stupi Jurić preda nj pa će mu:

— Dragi djede! Želim vam sretnu godinu i — i — i mama mi je rekla, ako mi što dadete, da ne izgubim...

JUGOSLAVENSKI LLOYD A. D. SPLIT

Brza pruga iz Jadrana za Grčku,
Palestinu i Egipat,
parobrodom, „Princesa Olga“

Kružna turistička putovanja
po Sredozemnom Moru
parobrodom „Kraljica Marija“

Trgovačka pruga iz Jadrana za
Južnu Ameriku, jedanput mjesečno

Teretni saobraćaj u slobodnoj
plovidbi

vrši 17 transoceanskih parobroda

CENTRALA
DRUŠTVA:

ZAGREB

GUNDULIĆEVA 3.

JADRANSKA PLOVIDBA D. D. SUŠAK

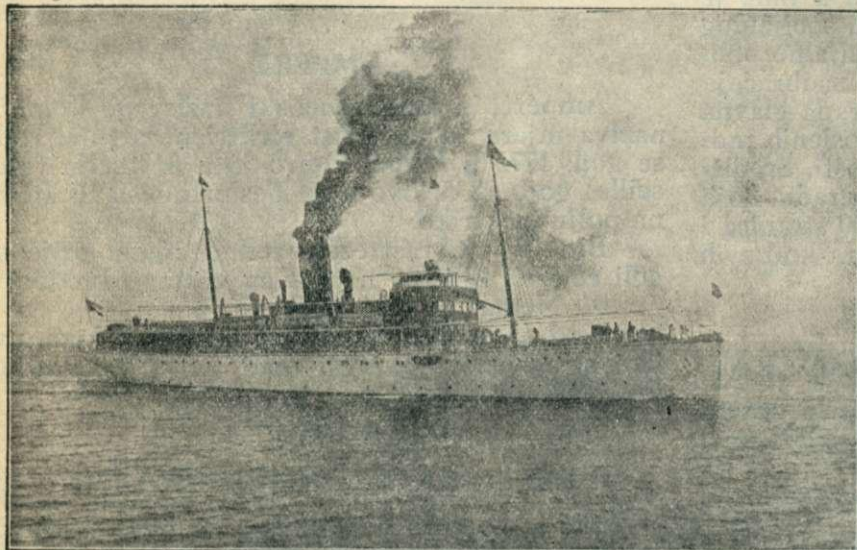
Interurbani telefoni: Direkcije Sušak broj 2-36 i 2-37.
Skladišta: broj 2-17. — Brzjavi: JADROPLOV.

65 PAROBRODA RAZNE VELIČINE

Podržava na 55 pruga redovitu parobrodsku službu u svim pravcima na Jadranskom moru. — Brze parobrodarske pruge za Dalmaciju, te za sva kupališna i lječilišna mjesta jugoslavenskog primorja. — Sedmična ugodna turistička putovanja, osobito prikladna za posjet Dalmacije sa naročitim udobnim putničkim parobrodom. — Udobni salonski putnički parobrodi, dobra posluga.

Redovita parobrodarska služba za Albaniju i Grčku za prevoz putnika i robe

Prospekti i vozni redovi mogu se dobiti kod Direkcije u Sušaku, te kod svih važnijih putničkih ureda u tu- i inozemstvu

PREKOMORSKA PLOVIDBA D. D. SUŠAK

Brzjavi: Prekomorska.

Telefon: broj 1-08.

TOMISLAVOVA ULICA 5.

Saobraćaj prvoklasnih teretnih
parobroda na sve strane svijeta.

Parobrod „KORANA“
8600 t. nosivosti 5580 t. brutto

Parobrod „REČINA“
8500 t. nosivosti 4732 t. brutto

Parobrod „ZVIR“
8600 t. nosivosti 5605 t. brutto

Parobrod „KUPA“
8100 t. nosivosti 4381 t. brutto